

Počinjete Međunarodni podgorički sajam knjiga i obrazovanja

PODGORICA - Jedanaesto izdanje Međunarodnog podgoričkog sajma knjiga i obrazovanja biće otvoreno danas u 12 sati u garažnom dijelu tržnog centra „Delta siti“.

Na otvaranju će govoriti italijanski pisac Claudio Magris, ministar prosvjete mr Predrag Bošković, šef diplomatske misije Republike Češke u Crnoj Gori Petr Šmejkl i umjetnička direktorica Sajma Ksenija Popović.

Nakon svečanog otvaranja, u 13 sati, zakazana je promocija književnog stvaralaštva Klaudivija Magrisa, prvog laureata nagrade „Književni plamen“, koju su ustanovili IK „Nova knjiga“ i nobelovac Mario Vargas Ljosa. Moderator programa biće Gojko Božović.

Prvi sajamski dan biće nastavljen predstavljanjem studena-

ta FDES-a, zatim panelom ovogodišnjeg pokrovitelja i suorganizatora Sajma, Ministarstva prosvjete. Tema je „Povezivanje obrazovanja i tržišta rada“ a biće održan u 15 sati. Institut „Konfučije“ u 16 sati, zajedno sa dr Milenom Đukanović, održaće čas kineske kulture. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva potom će predstaviti autora mr Svetlanu Čabarkapu („Poetička načela romana Uvod u drugi život Mirka Kovača“). Prvog dana Sajma promocije će imati i autori IK „Nova knjiga“ Marina Vujčić i Goran Samarđžić.

Međunarodni podgorički sajam knjiga i obrazovanja, pod sloganom „Crna Gora čita“, biće otvoren do 15. maja. Radno vrijeme je od 11 do 22 sata. Ulaznica je euro. **R.M.**

„Ne igraj na Engleze“ u Tivtu

PODGORICA - Predstava „Ne igraj na Engleze“, koja je dio segmenta „Scene Akademija“ u Crnogorskom narodnom pozorištu, biće izvedena večeras u 20 sati u Velikoj sali Centra za kulturu u Tivtu. Rađena je po tekstu Vladimira Đurđevića. Uloge tumače Omar Bajramspahić, Pavle Popović i Vule Marković. **R.M.**

Na Fakultetu za crnogorski jezik i književnost gostovao Sava Damjanov

Književnost je umjetnost jezika

CETINJE - Predavanje novosadskog profesora Sava Damjanova održano je na Fakultetu za crnogorski jezik i književnost u prijestonici. S obzirom na to da je riječ o autoru modernih djela koja, prema ocjeni kritičara, predstavljaju svojevrsna književnoistorijska otkrića, brojni studenti, profesori i građani imali su priliku da se upoznaju sa inovativnim metodama i postupcima u konstituisanju literarnih djela.

Medijator razgovora bila je mr Marijana Terić.

Stvaralački impuls

Na predavanju je bilo riječi o preplitanju fantastičke i erotske literature, fantastičkom i postmodernističkom eksperimentisanju, provokativno-humorističkim igrarijama različitim temama te izlasku iz tabu-zone i prevazilaženju granica dozvoljenog, uobičajenog i konvencionalnog. Najveći doprinos Save Damjanova kao kritičara i istoričara književnosti ogleda se u izučavanju zaboravljenih ili manje proučenih autora, koje on realistički sagledava i opisuje ono što drugi ne vide. Kao asistent i duhovni sin Milorada Pavića, Damjanov je govorio o najznačajnijim poetičkim odlikama velikoga erudite, o svome stvaralačkom impulsu i komunikaciji sa savremenim čitaocima.

Kao asistent i duhovni sin Milorada Pavića, Damjanov je govorio o najznačajnijim poetičkim odlikama velikoga erudite, o svome stvaralačkom impulsu i komunikaciji sa savremenim čitaocima

OSLOBADANJE OD STEREOTIPA: Sa predavanja na Fakultetu za crnogorski jezik i književnost

Izlažući o težnji da književnost koju stvara treba da dobije multimedijalnu formu, kako bi se tekst mogao rasteretiti dodatnih autopoetičkih iskaza, Damjanov je naglasio potrebu čitalačke publike da se oslobodi stereotipa koji generacijama dominiraju u književnosti.

- Čitalac je koautor djela - kazao je Damjanov.

Pisanje i čitanje

Objašnjavajući interaktivno čitanje i nelinearni fenomen,

koji sve više postaje kanon, on je definisao način na koji pravi iskorak iz ustaljenih i opšteu svojih shvatanja. Tako daje mogućnost čitaocu da učestvuje u uobličavanju forme i značenja narativnoga teksta. - Književnost je umjetnost jezika - smatra Damjanov. On naglašava značaj umjetnosti pisanja uz sugestiju da se pisanje najbolje uči čitanjem vrhunskih djela i praksom pisanja.

Sava Damjanov je redovni profesor Filozofskog fakulteta

u Novom Sadu, na Odseku za srpsku književnost. Piše prozu, književnokritičke i književnoistorijske radove. Oblasiti njegovog naučnoga istraživanja su fantastička i erotska književnost, teorija recepcije, postmodernizam, komparativistika, kao i tekstološka praksa - priređivanje za štampu djela srpskih pisaca 18, 19. i 20. vijeka. Učesnik je mnogih međunarodnih književnih i naučnih simpozijuma u zemlji i inostranstvu. **R.K.**

RIJEČ VIŠE: Završni koncert međunarodnog muzičkog festivala „A tempo“ na sceni CNP-a

PODGORICA - U završnici „A tempa“ podgorička publika je imala priliku da prisustvuje sasvim izuzetnom događaju - domaćim snagama izvedena je Betovenova „Deveta simfonija“. Dirigent Grigorij Krasko rukovodio je Crnogorskim simfonijskim orkestrom i Crnogorskim horskim ansamblom, a gostovala je, kako je to uobičajeno, međunarodna ekipa solista - sopran Snežana Savičić-Sekulić, alt Iva Mrvoš, tenor Domagoj Dorotić i bas Ivica Šarić.

„Deveta“ je još u vrijeme prvog predstavljanja bečkoj publici 1824. godine obilježena kao veliko i besmrtno djelo, i to su odrednice koji je prate do danas. Svaka nova generacija u priču o kruni bečkog simfonizma i istovremeno početku nove, romantičarske ere u razvoju simfonije, upisuje svoje impresije, divljenje i poštovanje. Ovo Betovenovo delo je postalo mjera za mnogo šta: od minutaže prvih kompaktnih diskova, koja je „skrojena“ prema trajanju Betovenove poslednje simfonije, do simbola još tada sanjanog jedinstva evropskih naroda, danas ovaploćenog u ideji Evropske unije, koja je „Odu radosti“ prihvatila kao zvaničnu himnu. Za svaku pojedinačnu muzičku sredinu velike evropske porodice ona znači ispit zrelosti i

Besmrtna „Deveta“ za deset godina nezavisnosti

spremnosti za ravnopravno uključivanje u njene kulturne tokove. Zato je dobro da u godini kad se obilježava prvi jubilej - desetogodišnjica (ponovne) nezavisnosti Crne Gore i isti jubilej Muzičkog centra - pređeni put jeste zalog ovom velikom muzičkom događaju i da su stasale snage da se ovaj poduhvat izvede, i u izvođačkom i u produkcijskom smislu. Za završnicu 15. festivala nije se mogao poželjeti ljepši događaj jer „Deveta“ donosi atmosferu nesvakidašnjeg i prazničkog, kako i priliči grandioznosti ukupnog koncepta ovogodišnjeg festivala.

Veliki poduhvat

Ipak, i ovdje se mora pomenuti izvjesna ambivalentnost reakcija na izvođenja „Devete“ koja se, kao i neizmerno divljenje, može pratiti od samih početaka. Izvođački, to je poduhvat nad poduhvatima. Tehnički zahtjevi orkestru, horu i solistima tako su visoki da ih mnogi smatraju neostvarivim u običnim ljudskim okvirima. Kao uzore ne treba uzimati

GRANDIOZNO: Koncert crnogorskih simfoničara i Crnogorskog horskog ansambla

mjesecima dotjerivane snimke gdje se moguće ispravke i korekcije svakog trenutka izvođenja. Ono što je „Deveta“ zaista može se doživjeti samo u živom izvođenju. Tada postajemo svjedoci borbe da se dosegnu interpretativni vrhunci i onda kad se zna da su zahtjevi blizu neispunjivih, kako u odnosu prema svakom pojedinom učesniku poduhvata, tako i u onome što jeste

istinski zadatak - ostvarenje zajedništva. Učiniti to sa ograničenim brojem zajedničkih proba (i za pomenutu premijeru „Devete“ u Beču bile su samo dvije!), kanalisati mjesece pojedinačnih napora da se savladaju teškoće pojedinačnih dionica, to je podvig. Za njegovo ispunjenje ove večeri najviše je bio zaslužan Grigorij Krasko, koji je čvrstom i sigurnom rukom ru-

kovodio poduhvatom, mudro birajući tempa i maestralno gradeći dramaturški luk cjeline, što nije nimalo lak zadatak. Betovenove zamisli imale su posvećene i predane izvođače, u orkestru su posebno impozantni gudači, koji su bili dominantni nosioci Betovenove simfonijske ideje organskog jedinstva i razrastanja moćnog zdanja iz početnog ništavila.

Betovenov simfonijski metod ujedno se razumijeva kao paradigma kompozitorove, ali i opsteljenske borbe, njegove i naše snage i moći, borbe sa samim sobom, borbe za viši ideal i bolji svijet. I zato je katarzičan trenutak uzleta u finalu, momenat kad se prekoračuju granice žanra, savladavaju lični (izvođački) limiti, i sve uzdiže u klinktav poj trijumfa.

Preciznost i sklad

Crnogorski horski ansambl je ovaj izvođački podvig ostvario zadivljujuće, za šta su zaslužne Aleksandra Knežević i Zoja Đurović koje su pripremale hor. Imponovala je preciznost, vrlo skladna uravnotežena boja, disciplina i sigurnost sa kojima su se mladi pjevači izborili sa zadatkom koji muke zadaje i profesionalcima, ali nadasve plijenila je njihova energija i životna radost iskrene umjetničke kreacije. Ona je inspirisala i odličan kvartet solista, skladno uklopljenih boja, uravnotežen i stabilan. Upravo u finalu ostvareni su najviši interpretativni dometi - nastup solista i hora, dostojanstven, odmjeran, precizan recitativno dubokih gudača, koji je nekad svojom neobičnošću i novinom zbunjivao prve tumače partiture, izražajna i proživljena sola u lirskim djelovima partiture i moćni, skladni vrhunci postignuti u izbalansiranom tutju. Bilo je to veče koje će se s razlogom dugo pamtili za festival koje je obogatio svoj grad. **Sonja MARINKOVIĆ**